

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

78. An in dubio de valore voti reservati possit Episcopus dispensare? Ex quo colligitur posse episcopum dispensare in ejusmodi votis reservatis, quando emissa sunt ex metu cadenti in virum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

facilitatis simpliciter, si superiuar alteri coniugi; ergo Episcopus dispensando pro illo tempore, vt possit petere debitum, tantum dispensat in parte voti pro illo tempore, non castitatis simpliciter; cum teneatur votens reddere debitum coniugi, & quoad illam partem conseruare castitatem.

Eandem dispensationem concedere possunt Confessarij nostrae Societatis, quibus Provincialis Praepositus id commiserit; de quo fit mentio in notis Privilegiis in compendio, verbo, dispensatio, his Privilegiis in compendio, verbo, dispensatio, num. 6. & adco aliae Religiones, quae habent communicationem Privilegiorum cum Franciscanis, quibus id concessit Pius V. 26. Octobris anno 1569. Ita Dicastrillus, & ante illum quoad auctoritatem Episcoporum Leander de sacramentis tit. 2. tract. 9. distat. 24. quast. 18. qui plures citat, & verum esse affirmat contra Azotium, etiam casu, quo matrimonium non fuerit consummatum: in illo namque, etiam poterit Episcopus dispensare ad perendum debitum, etiam priori bimestri post initium, nec consummatum. Sic Sanchez lib. 8. de matrim. distat. 12. num. 6. & distat. 16. num. 3. & lib. 4. sum. cap. 40. num. 63. Vide etiam in fauorem Episcoporum Gallego in Bull. Cruciate cap. 9. §. 1. aub. 169. & Andream Mendo etiam in Bulla Cruciate disputatio. 24. cap. 11. num. 119. qui tamen negant hanc auctoritatem Confessariis virtute Bullae Cruciate, & recte quidem.

De Confessariis autem Regularibus Leander quast. 17. respondet non posse quidem vt dicta facultate abique commissione suorum Praelatorum; nempe Provincialium, aut Conuentualium. Nam quorumlibet horum esse necessarium, & sufficere, constat ex privilegiis, & indultis Pontificum. In primis namque, quod sit necessaria, & sufficiat commissio Provincialis, constat ex indulto Pij V. supra relato, ex quo hanc primam nostrae responsionis partem, vt certam docent Doctores nuper pro secunda sententia adducti. Deinde, quoad dictam facultatem vtiendam etiam sufficiat commissio Praelati Conuentualis, docet Ioannes de Cruce in sum. quast. 4. de matrim. dub. 12. conclus. 3. & in Epit. cap. 6. tit. 2. dub. 6. per haec verba; Illi Religiosi ex commissione suorum Provincialium possunt in foro tantum conscientiae, dispensare cum coniugibus, qui carnaliter peccauerunt cum consanguineis alterius sui coniugis, vt possint petere debitum à suo coniuge. Ita concessit Pius V. inter vna vocis orac. n. 9. Cardinali Cribelo pro Minoritis. Imo, & Iulius I. Bulla 21. cum Martinus V. iam concesserat Priori, seu Praesidenti Monasterij Benedictini Vallisoleti, & tribus, aut quatuor Monachis eiusdem Conuentus per priorem, seu Praesidentem deputandis, & ad nutum revocandis, vt possint in suo Monasterio, imo & extra, vt ex contextu colligi videtur, cum praedictis dispensare. Et ista concessio, vt in eadem Bulla habetur, est iam extensa ad alia Monasteria dicti Ordinis. Et consequenter aliis Ordinibus communicata. Huysusque Cruz, & post illum Candidus loc. cit. vbi sic ait; Per privilegium tamen Iulij III. concessum Congregationi Sancti Benedicti Vallisoleti, possunt id facere sine commissione Provincialis. Ita ille. Huysusque Leander. Vnde nostri Confessarij possunt hanc auctoritatem exercere cum licentia superioris Praepositi domus.

Nota tamen hic cum Gallego vbi supra. Que si alguno de los casados hizo voto de Religion antes del matrimonio, y no le ha consumado, o si le hizo despues, y tampoco le consumo entonces, ni el Obispo, ni el Confessor electo por la Bula puede dispensar, o conutar para que pida el debito, porque non se le ha impedido para executar el voto, y pues pue-

de entrarse en Religion, esta obligado à comprirlo, lo qual no uuiera ya lugar despues de consumado el matrimonio. Esta doctrina ensena nuestro Maestro Fray Domingo de Soto in 4. distict. 28. quast. 2. art. 1. dub. 7. à quien sigue Thomas Sanchez lib. 4. moral. cap. 40. n. 64. Ita ille, qui citat Ledesnam, & Sanchez.

RESOL. LXXVII.

De quodam voto conditionali, postea confirmato, an possit per Episcopum dispensari? Verbi gratia N. febris acuta correptus magno cum viro discrimine vouit ingredi religionem, ad hoc vt pristinam recuperaret sanitatem, quod votum postea sanitati restitutus confirmauit, an &c. Ex p. r. 8. & Misc. 3. Resol. 16.

Vto in supradicto voto posse Episcopum dispensare cum non sit votum absolutum Religionis, sed conditione: & licet impleta conditione obligatio sit absoluta, tamen initium, origo, & radix dictae obligationis fuit imperfecta voluntas pendens à futuro euentu, quae semper in ipsa obligatione imbibita manet, & idem semper est erum dicere eam obligationem ortam esse ex consensu quodam imperfecto. Ergo poterit Episcopus dispensare. Et ita ego docui in part. 1. tract. 11. resol. 4. cum Sanchez, qui nunc addo Trullenchi in decalogum, tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 40. num. 5. Villalobos in summa tom. 2. tractat. 34. difficul. 26. numer. 10. Castrum Palaum tom. 3. tractat. 15. distat. 2. punct. 12. numer. 15. Raphaëlem de la Torre in 2. 2. D. Thoma, quastion. 88. art. 12. distat. 3. num. 9. Caëstinum in Theol. Moral. tract. 5. cap. 6. num. 5. & alios penes ipsos. Et hanc sententiam probabilem putant etiam aduersarij, vt Pontius in Matrim. lib. 8. cap. 9. num. 7. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 18. num. 118. & sequent. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 8. num. 10. Nec obstat quod post adimpletam conditionem confirmatum fuit votum, nam talis confirmatio cadit supra votum à principio non absolutum, sed conditionale; ergo dicendum est nullam maiorem obligationem addere secundum votum ad primum, nam secundum votum non fuit se altringere ad maius vinculum, quam in prima emissionem voti adiectus erat. Ergo sicut prius votum non fuit votum absolutum Religionis, & ideo ab Episcopo dispensabile, ideo nihil addidit quoad hoc eius confirmatio.

RESOL. LXXVIII.

At in dubio de valore voti reseruati possit Episcopus dispensare? Ex quo colligitur posse Episcopum dispensare in eiusmodi votis reseruatis, quando emissa sunt ex metu cadenti in virum constantem. Vnde cum dubium sit, an vota poenalia, & conditionalia sint reseruata, sequitur ratione eius dubij posse Episcopum in eis dispensare, etiam purificata conditione, & commissio delicto. Ex p. 4. tr. 3. Res. 59.

Respondeo affirmatiue, quomocumque dubium illud oriatur, siue quia non sunt coniecturae sufficientes, siue quia sunt probabiles rationes ad dubitandum; quia cum reseruatio sit odiosa, restringenda est ad casus certos. Ex quo colligitur posse Episcopum dispensare in eiusmodi votis reseruatis quando emissa sunt ex metu cadente in virum constantem. Nam licet aliqui existiment talia vota valere iure naturali & positiuo, vt docet Suarez

Quae nunc est in tom. 4. tr. 3. Res. 90. & in tom. 8. tr. 4. Res. 78. §. vi. & hic infra in fine Resol. seq. à Ver. vnde, & in Resol. 80. §. 2. à lin. 3.

Quaeris non plene sup. hoc lege tamen supra doctrinam Resol. 20. & altarem eius primae not. & in tom. 1. tr. 5. Res. 40. §. Ad secundum.

PLANAE
Omnia
O. J. I. V. V
E. III

inter medi
et finem a
V. f. A. b
quod est
optima.
Sup. hoc in
tom. 8. tr. 4.
Refol. 40.
§. vltim. ad
fin. §. &c.
Sup. hoc in
Recept. test.
ta. & in aliis
eius annot.
& in tom. 4.
tr. 3. Ref. 89.
§. 2. ad me-
diam.

Suarez lib. 6. de voto, cap. 26. num. 4. & 5. attamen
probabile votum est, an ea vota valeant, vel sint
nulla iure Ecclesiastico, vt tradit Sanchez in summa
tom. 1. lib. 4. cap. 40. num. 31. & ideo, quia eorum
votorum valor est sub opinione, poterit in eis Epi-
scopus dispensare. Deinde colligitur in dubio etiam
an sit aliquid votum reseruatum, nec ne, in beni-
gniore parte esse interpretandum, & censeri non
reseruatum, & posse in eo Episcopum dispensare.
Vnde cum dubium sit an vota poenalia & conditio-
nalia sint reseruata, sequitur ratione eius dubij posse
Episcopum in eis dispensare, etiam si iustificata con-
ditione, & commisso delicto; & haec omnia do-
cet Basilius Pontius de matrimon. lib. 8. cap. 9. n. 14.
& seq.

equitati consonum esse videtur ad sedandos scrupulos, pacandaque conscientias, & Ecclesiae rectam gubernationem, vt Deus remissionem voti nomine ipsius bona fide factam approbet, & confirmet, nec debet in nostro casu a futuro euentu dependere.

RESOL. LXXX.

An leuitas in vouendo praestet sufficientem causam dispensandi, etiam si volens non habeat difficultatem exequendi votum?

Et pro intelligentia huius quaestiois adducitur, quod si in tenera aetate votum emisisti, vel interueniente metu, vel in tristitia, aliave passione, vel errore circa causam impulsivam; vel quia causa, ob quam motus fuisti ad vouendum, cessauit; in his casibus iustam habes dispensandi causam, in voto, etiam si difficultatem illud exequendi non habeas; Sed in praedictis casibus semper cum dispensatione admittenda sit aliqua commutatio.

Et quaeritur, an votum Religionis intelligatur attentata forma iuris communis, quod annum probationis concedit ad experiendum; & quis satisfaciat, voto animo experiendi; & Nouitius tempore exeat ex iusta causa.

Et quid, si exeat sine iusta causa, & ex leuitate, an tunc tentatur iterum ingredi? Ex part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 24.

§. 1. Negatiue respondet Valentia tom. 3. disp. 6. ^{Sup. hoc in} ^{pra. in re} ^{Refol. 77.} ^{§. Nec obstat} ^{dicitur, et} ^{medum in} ^{Vult. & huius} ^{ca. cum} ^{quibus.}
Quia cessante graui difficultate exequendi votum, grauique periculo transgressionis nulla adesset causa obitans executioni voti. At omnes Doctores sentiunt causam legitimam dispensationis illam tantum esse, quae voti executioni obstat; ergo defectus plenae libertatis in vouendo, non praestat in supradicto casu legitimam dispensationis causam. Consentit Suarez lib. 6. de voto cap. 17. num. 14. vbi ait: licet votum fuerit temere factum, si tamen non nocet, sed potius vtile inuenitur, non erit illa sufficiens causa tollendi votum.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenendam esse ^{Sup. hoc in} ^{pra. in re} ^{Refol. 77.} ^{§. Nec obstat} ^{dicitur, et} ^{medum in} ^{Vult. & huius} ^{ca. cum} ^{quibus.}
puto. Dico igitur, quod si in tenera aetate votum emisisti, vel interueniente metu, vel in tristitia, aliave passione; vel in errore circa causam impulsivam; vel quia causa, ob quam motus fuisti ad vouendum cessauit; in his casibus iustam habes dispensandi causam in voto; etiam si difficultatem illud exequendi non haberes. Et ita docet Castus Palaeus tom. 3. tract. 15. disp. 2. punct. 9. numer. 6. Sanchez de matrimonio tom. 2. lib. 8. disp. 20. num. 12. & seq. & in summa tom. 1. lib. 4. c. 45. n. 28.

3. Nec obstat ratio Valentiae adducta in contrarium: nam concedo causam sufficientem ad dispensandum debere executioni voti obstat. Negamus tamen defectum plenae deliberationis, non esse huiusmodi, per se enim obstat, cum votum emittitur, licet postea non obstat: sed hoc est per accidens. Secundo respondeo cum Sanchez in locis allegatis causam obstantem executioni voti requiritur pro dispensatione voti perfecte voluntarij, scilicet pro dispensatione voti imperfecte voluntarij. Quod satis colligitur ex voto per vim & dolorem extorto; quod, (vt statim dicant) dispensari poterit, tamen si nullum periculum habes violationis.

4. Notandum est tamen cum citatis Doctoribus, quibus adde Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 33. num. 8. quod in supradictis casibus licet leuitas iustam praestet causam dispensandi tamen

RESOL. LXXIX.

An bona fide dispensatus in voto, existimans adesse causam, cum tamen non sit valeat dispensatio? Et in textu huius Resolutionis aliqua alia explanantur pro intelligentia supra dicta difficultatis. Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 23.

Sup. hoc supra lege doctrinam Refol. 36. & 37.

§. 1. Negatiue respondet Castus Palaeus tom. 3. tract. 15. disp. 2. punct. 9. num. 4. vbi sic ait. Verius credo ob causam legitimam, sed in re illegitimam, non subsistere dispensationem, esto dispensans, & dispensatus exententur a culpa. Quia ad sedandos scrupulos, & pacandas conscientias id necessarium non est: sufficit enim quod praesumatur legitimam esse dispensationem quae recte praesumi potest, quoties conceditur ex causa, quae creditur legitima, imò ex causa, quae dubia est. Nam stante hac praesumptione tutus est dispensatus, & securè procedit. Quod verò dispensatio detecta nullitate causae subsistat, neque ad rectam gubernationem, neque ad scrupulos vitandos, sedandaque conscientias expedit: sed potius expedit contrarium, ne Deus censetur errori fauere. Adde iura & Doctores clamare ad dispensationis valorem causam legitimam requiri: ergo veram, & non apparentem tantum. Ita ille, cui adde Doctores quos citat & sequitur Bonacina tom. 2. disp. 1. quest. 2. punct. 4. n. 8.

2. Sed ego affirmatiuam sententiae adhaereo: quam tenet Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 17. num. 119. Sanchez in summa tom. 4. lib. 44. num. 10. quibus adde nouissimè Egidium Trullench. in Decalogum tom. 1. lib. 2. dub. 33. num. 24. vbi ita asserit. Si quaeras an praedictis casibus corruat dispensatio; detecta postea veritate in contrarium. Respondeo, si dubium erat de sola Superioris potestate, an ille esset legitimus, si reuera habebat titulum coloratum, valebit dispensatio: nam eius acta valent, leg. Barbarius ff. de offic. Prator. Secus si non habebat titulum. Si autem dubium ortum sit ex aliis causis, vt quia dubitatur, an potestas delegati extendatur ad hunc casum: aut an id votum sit reseruatum, aut an causa fuerit sufficiens, tunc dispensatio bona fide concessa non corruet, detecta postea veritate in contrarium: quia dispensatio non fuit conditionalis, nec valor pendens a futuro euentu: hoc enim petit recta Ecclesiae administratio, nec aliter vitarentur innumeri scrupuli, qui suboriri possent. Demum si dubium fuit ex ratione veritatis tacitae, aut falsae causae expressae, aut in illa fuerit finalis, corruet dispensatio iuxta dictum hoc dubium. Quaeres quare, quia hoc non pertinet ad Superioris potestatem, quae in bonum Ecclesiae est late interpretanda: sed ad solam eius voluntatis veritatem reducitur, quae est tantum dispensare iuxta propositam sibi veritatem. Hucusque Trullench. Itaque

Sup. hoc si gnanter sed cursum in titulis lin. Refol. 1. an non praeterita.

Sup. hoc in pra. in re Refol. 77. §. Nec obstat dicitur, et medum in Vult. & huius ca. cum quibus. Sup. hoc in pra. in re Refol. 77. §. Nec obstat dicitur, et medum in Vult. & huius ca. cum quibus. Sup. hoc in pra. in re Refol. 77. §. Nec obstat dicitur, et medum in Vult. & huius ca. cum quibus.